

Till kommun- och stadsstyrelserna
och samkommunernas styrelser

Lag om ändring av förvaltningslagen

Riksdagen godkände den 1 april 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av förvaltningslagen RP 50/2013. Lagen om ändring av förvaltningslagen (368/2014) träder i kraft den 1 september 2014. Lagändringen syftar till att förtydliga bestämmelserna om förfarandet vid förvaltningsklagan.

Till förvaltningslagen fogas ett nytt kapitel 8 a med bestämmelser om anförande och behandling av förvaltningsklagan samt administrativ styrning med anledning av klagan. Lagen kompletteras med en bestämmelse om skyldighet för myndigheterna att ange en förväntad handläggningstid för vissa förvaltningsärenden som gäller en parts rättsliga ställning (23 a §). Till lagen fogas också en hänvisning till bestämmelsen om skyldighet att informera i 20 § 2 mom. i offentlighetslagen (7 § 2 mom.).

Närmare upplysningar:

Saija Haapalehto, jurist, tfn 050 368 7140, saija.haapalehto@kommunforbundet.fi
Heikki Harjula, ledande jurist, tfn 050 66 735, heikki.harjula@kommunforbundet.fi
Katariina Huikko, jurist, tfn 050 566 4327, katariina.huikko@kommunforbundet.fi
Mervi Kuittinen, jurist, tfn 050 520 8071, mervi.kuittinen@kommunforbundet.fi
Kirsi Mononen, ledande jurist, tfn 040 569 5511, kirsi.mononen@kommunforbundet.fi
Juha Myllymäki, ledande jurist, tfn 050 648 94, juha.myllymaki@kommunforbundet.fi
Riitta Myllymäki, ledande jurist, tfn 050 349 5460, riitta.myllymaki@kommunforbundet.fi
Arto Sulonen, direktör för juridiska ärenden, tfn 0400 850 232, arto.sulonen@kommunforbundet.fi

FINLANDS KOMMUNFÖRBUNDET

Tuula Haatainen
vice verkställande direktör

Saija Haapalehto
jurist

Bilaga

Lag om ändring av förvaltningslagen 368/2014

Tidigare bestämmelser om förvaltningsklagan

Tidigare har det inte funnits allmänna bestämmelser om anförande av, preskriptionstid för eller påföljder av förvaltningsklagan. Procedurbestämmelserna som gäller när andra myndigheter än de högsta laglighetsövervakarna behandlar ärenden som gäller förvaltningsklagan, har tidigare funnits i 4 § 3 mom. i förvaltningslagen. Enligt momentet ska bestämmelserna i förvaltningslagen och grunderna för god förvaltning iakttas och rättigheterna för dem som omedelbart berörs av ärendet tryggas. Lagrummet i fråga upphävdes och i stället fogades till lagen bestämmelser om anförande, behandling och påföljder av förvaltningsklagan.

Anförande av förvaltningsklagan

Var och en får anföra förvaltningsklagan över att en myndighet, den som är anställd hos en myndighet eller någon annan som sköter en offentlig förvaltningsuppgift har förfarit lagstridigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet. Förvaltningsklagan anförs hos den myndighet som övervakar verksamheten. Vem som helst kan anföra förvaltningsklagan, inte bara en part. Klagan kan anföras över alla typer av myndighetsverksamhet och lagstridigheten kan mer allmänt bedömas också utifrån de krav på god förvaltning som anges i 21 § i grundlagen. Således kan också en myndighets passivitet eller försummelse av tjänsteuppgifter bli föremål för klagan. Förutom en tjänsteinnehavares verksamhet kan förvaltningsklagan också gälla annan verksamhet, till den del det är fråga om skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter.

Med övervakande myndighet avses alla sådana myndigheter och tjänsteinnehavare vars behörighet omfattar övervakningen av den verksamhet som är föremål för klagan. Behörigheten kan basera sig till exempel på att en myndighet har en förvaltningshierarkiskt högre ställning än det ämbetsverk som är föremål för klagan, eller att en tjänsteinnehavare har ställning som chef i förhållande till den tjänsteinnehavare som är föremål för klagan. Inom kommunalförvaltningen kan behörigheten basera sig på kommunstyrelsens allmänna behörighet att behandla klagan över kommunens verksamhet eller på nämndernas behörighet att behandla klagan över verksamhet som lyder under respektive nämnd. Ibland kan det finnas flera behöriga myndigheter i samma ärende. I enlighet med 20 § 2 mom. i offentlighetslagen ska myndigheten också informera om de omständigheter som är relevanta för skötseln av ett ärende som gäller klagan.

Förvaltningsklagan ska anföras skriftligt. Med samtycke av den övervakande myndigheten får klagan anföras muntligt. Det kan vara motiverat att godkänna en muntlig klagan i situationer där klaganden på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller sin livssituation eller av andra därmed jämförbara skäl uppenbarligen inte klarar av att lägga fram klagan i skriftlig form. Om den övervakande myndigheten tillåter att klagan anförs muntligt, ska myndigheten i enlighet med 42 § i förvaltningslagen på klagandens vägnar dokumentera de omständigheter som klaganden uppgett muntligt.

Den som anför klagan ska i klagan uppge på vilka grunder denne anser att förfarandet varit felaktigt och så långt som möjligt lämna uppgift om tidpunkten för det förfarande eller den underlåtenhet som kritiken gäller. Det är dock inte alltid möjligt att uppge en tidpunkt till exempel i situationer där klagan riktar sig mot en myndighets verksamhet i allmänhet. Den övervakande myndigheten kan enligt prövning begära att klaganden lägger fram ytterligare utredningar om grunderna för klagan.

Behandling av förvaltningsklagan

Den övervakande myndigheten ska först sätta sig in i förvaltningsklagan och göra en preliminär övergripande rättslig bedömning av den. Efter det ska myndigheten vidta de åtgärder som den med anledning av klagan anser vara befogade. Vid valet av åtgärder bör man granska hur väl lagen efterföljs och rättsskyddet tillgodoses. Om det inte är befogat att vidta åtgärder med anledning av klagan, ska den som anför klagan utan dröjsmål underrättas om detta.

När förvaltningsklagan behandlas ska grunderna för god förvaltning iakttas och rättigheterna för dem som omedelbart berörs av saken tryggas. Med grunderna för god förvaltning avses i första hand de kvalitativa minimikraven för myndigheternas verksamhet som anges i 2 kap. i förvaltningslagen. Den som är föremål för klagan ska ges tillfälle att bli hörd, om det finns skäl att anta att ärendet kan leda till att personen i fråga kritiseras. Det kan finnas skäl att också ge den klagande tillfälle att lägga fram ett bemötande även om denne inte är part i ärendet.

En förvaltningsklagan som gäller en omständighet som ligger mer än två år tillbaka i tiden ska inte prövas, om det inte finns särskilda skäl till detta. Preskriptionstiden börjar löpa från ett myndighetsavgörande eller en ämbetsåtgärd som påstås strida mot lag. Preskriptionstiden på två år är inte ovillkorlig, utan den kan frångås av särskilda skäl. När undantag görs, bör man beakta bland annat ärendets allmänna betydelse och klagandens faktiska möjligheter att reagera inom preskriptionstiden.

På avgöranden i ärenden som gäller klagan och på delgivningen av avgörandena tillämpas förvaltningslagen. Bestämmelserna i 7 kap. i förvaltningslagen bör ändå tillämpas flexibelt med beaktande av att avgöranden i ärenden som gäller klagan kan vara mångfasetterade till innehåll och betydelse. Skyldigheten att motivera beslut är mer begränsad i avgöranden där klagan inte leder till åtgärder. Motiveringsskyldigheten accentueras däremot i avgöranden där det konstateras att en myndighet förfarit lagstridigt. Beslutet ska i så fall motiveras enligt 45 § i förvaltningslagen. Avgörandet ska delges den klagande och även den som är föremål för klagan, åtminstone när denne har hörts.

Administrativ styrning

Den övervakande myndigheten kan i sitt avgörande i ett ärende som gäller förvaltningsklagan göra den övervakade uppmärksam på kraven på god förvaltning eller underrätta den övervakade om sin uppfattning om ett lagenligt förfarande. Anses detta inte vara tillräckligt med beaktande av de omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av saken, kan den övervakade ges en anmärkning, om inte den gärning som klagan gäller är av sådan art eller så allvarlig att det finns orsak att vidta åtgärder för att inleda ett förfarande enligt någon annan lag. Om ett ärende först behandlas exempelvis som ett övervakningsärende eller ett brottmål enligt någon annan lagstiftning, förfaller behandlingen av förvaltningsklagan.

Avgörandet i ett ärende som gäller klagan har inte liknande rättsverkningar som ett beslut i ett förvaltningsärende och i avgörandet är det inte möjligt att besluta om någons rätt, fördel eller skyldighet. Därför har det ansetts att ändring i ett avgörande som gäller klagan inte får sökas genom besvär.

Handlingar som avser en klagan och sekretessfrågan

Enligt 24 § 1 mom. 6 punkten i offentlighetslagen är myndighetshandlingar sekretessbelagda om de avser en klagan och ärendet ännu inte har avgjorts, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle försvåra ärendets utredning eller utan vägande skäl vara ägnat att åsamka den som har del i saken skada eller lidande. I princip har ändå en part rätt att ta del också av andra än offentliga handlingar, om dessa kan eller har kunnat påverka behandlingen av hans ärende. Parter i ett ärende som gäller klagan är den som anför klagan, de personer som anges i klagan och deras närstående.

Handlingar som avser en klagan är sekretessbelagda endast tills ärendet som gäller klagan har avgjorts. Om handlingarna som avser en klagan innehåller sekretessbelagda uppgifter, exempelvis uppgifter om en persons hälsa, är handlingarna till dessa delar sekretessbelagda även efter att ärendet avgjorts.

Myndighetens skyldighet att informera

Bestämmelser om skyldighet för myndigheter att informera om sin verksamhet, sina tjänster och de rättigheter och skyldigheter som enskilda personer och sammanslutningar har i ärenden som anknyter till myndighetens verksamhetsområde finns i 20 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Enligt bestämmelsen ska en myndighet informera om sin verksamhet och sina tjänster samt om de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor och sammanslutningar har i ärenden som anknyter till myndighetens verksamhetsområde. Syftet med hänvisningen är att betona en myndighets ansvar att producera och sprida information som är av betydelse för skötseln av ärenden och för den rättsliga ställningen för dem som är kunder inom förvaltningen.

Angivande av handläggningstid

En myndighet ska för de centrala ärendegrupperna inom sitt verksamhetsområde ange förväntad handläggningstid för sådana ärenden som myndigheten avgör genom förvaltningsbeslut och som kan inledas endast på initiativ av en part. Ärenden som kan inledas endast på initiativ av en part handlar i allmänhet om att avgöra om en person kan få den rätt eller fördel som han eller hon har krävt. Ärenden som gäller fattande av ett förpliktande beslut omfattas alltså inte av skyldigheten att ange handläggningstider. Tillämpningsområdet för bestämmelsen omfattar inte heller den faktiska förvaltningsverksamheten, förvaltningsakterna och ärenden i fråga om vilka det finns bestämmelser om en exakt handläggningstid någon annanstans. Handläggningstiden ska anges endast i ärenden som hör till myndighetens huvudsakliga uppgiftsområde.

Myndigheten har i de ärenden som anges i bestämmelsen behörighet att fastställa längden på handläggningstiden. Handläggningstiden ska dock fastställas så att den är skälig och överensstämmer med det allmänna kravet på behandling utan dröjsmål.